

Encykliki kojarzą nam się z trudnymi naukami papieskimi o wysokim stopniu abstrakcji, tymczasem *Centesimus annus* encyklika Jana Pawła II, miała wyraźny wpływ na kształtowanie się modelu społecznej gospodarki rynkowej. Encykliki, w tym również encykliki społeczne, nie są to abstrakcyjne dokumenty, których interpretacją zajmują się uczeni w piśmie. To są myśli, które zmieniają świat.

Encykliki społeczne to... – rozmowa z Jarosławem Gowinem [w:] Chrzescijanstwo.blogspot [dostęp 22 lipca 2013], dostępny w Internecie: <http://chrzescijanstwo.blogspot.com/2009/07/encykliki-spoeczne-to-rozmowa-z.html>

43. Moje obowiązki wobec Ojczyzny

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- uświadomienie obowiązków chrześcijanina wobec Ojczyzny ziemskiej,
- formacja ku zaangażowaniu chrześcijan w budowaniu wspólnoty politycznej.

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

uczeń:

- opierając się na tekstach z podręcznika definiuje właściwie pojęty patriotyzm,
- analizuje treść współczesnych piosenek, poruszających temat ojczyzny i wyraża odpowiednie wnioski,
- podaje przykłady z literatury, ukazujące miłość do Ojczyzny,
- samodzielnie argumentuje potrzebę wzięcia odpowiedzialności za losy ziemskiej Ojczyzny.

3. POJĘCIA, POSTACI

- Ojczyzna,
- patriotyzm,
- kosmopolityzm,
- nacjonalizm.

4. WARTOŚCI

- patriotyzm jako wartość,
- miłość i odpowiedzialność wobec Ojczyzny.

5. SCHEMAT LEKCJI

- myśląc Ojczyzna...,
- definicja patriotyzmu,
- internauci o patriotyzmie,
- muzycy i poeci na temat patriotyzmu,
- przykłady miłości Ojczyzny wśród ludzi Kościoła XX w.

6. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie

Metoda – mówiące kartki. Każdy uczeń otrzymuje kartkę A6, na której zapisuje słowo „Ojczyzna”. Każdy z uczniów zapisuje swoje skojarzenie z tym słowem. Podsumowanie: po zakończeniu pracy należy kartki zebrać i odczytać ciekawsze odpowiedzi; nauczyciel robi dłuższy komentarz do tych odpowiedzi i podkreśla to, co w nich istotne.

Metoda – okienko informacyjne. Nauczyciel dzieli klasę na zespoły czteroosobowe, każdy otrzymuje schemat okienka informacyjnego na kartce A3 lub A4 (załącznik 1); grupa pracuje nad wypełnieniem poszczególnych okienek. Podsumowanie: nauczyciel prosi przedstawicieli grup o zaprezentowanie wyników pracy. Następnie klasa wybiera najciekawsze rozwiązania, które są przenoszone na duże okienko informacyjne na tablicy.

Rozwinięcie tematu

Metoda – praca z podręcznikiem. Nauczyciel prosi ochotników o odczytanie tekstów z działu „Listy, opinie”. Następnie zadaje pytania:

- 1) czy zgadzacie się z wypowiedziami internautów?
- 2) jakie jest wasze zdanie o dzisiejszym patriotyzmie?
- 3) czy patriotyzm to przeżytek?

Podsumowanie: nauczyciel odczytuje lub opowiada treść wywiadu z s. Urszulą Kłusek SAC (zob. podręcznik „Przeczytaj”).

Metoda – papierek lakmusowy. Uczniowie otrzymują teksty współczesnych piosenek poruszających temat Ojczyzny i patriotyzmu (załącznik 2); nauczyciel prosi także o przeczytanie wiersza C.K. Norwida *Moja piosenka* (zob. podręcznik „Poezja”); uczniowie pracują w parach; różnymi kolorami zaznaczają w tekście: na zielono – pozytywne przykłady mówienia o Ojczyźnie, na czerwono – negatywne przykłady

z życia i historii Polski, na niebiesko – teksty charakteryzujące stosunek autora, podmiotu lirycznego do Ojczyzny. Podsumowanie: podkreślone cechy są odczytywane. Warto wykorzystać sugestie zawarte w części „Inne możliwości realizacji”.

Zakończenie

Nauczyciel pyta:

- 1) jaka powinna być idealna postawa wobec Ojczyzny, nawet w czasie zjednoczonej Europy, globalizacji i kosmopolityzmu?
- 2) jakie znacie przykłady patriotyzmu?

Nauczyciel uzupełnia i podsumowuje wypowiedzi uczniów, pamiętając o postaciach bł. Jana Pawła II, bł. ks. Jerzego Popiełuszki i Sługi Bożego Kard. Stefana Wyszyńskiego.

Notatka

Duże „okienko informacyjne” z tablicy.

Korelacja z edukacją szkolną

- 1) wiedza o społeczeństwie – patriotyzm,
- 2) historia – przykłady miłości Ojczyzny,
- 3) język polski – przykłady patriotyzmu w literaturze.

7. INNE MOŻLIWOŚCI REALIZACJI

Warto wykorzystać teledyski lub same utwory analizowane na lekcji. Wiersz C.K. Norwida *Moja piosenka* warto odsłuchać w interpretacji zespołu De Press. Utwory te można znaleźć w muzycznych serwisach internetowych, np. youtube.com, wrzuta.pl i innych.

8. ALTERNATYWNE TEKSTY DO WYKORZYSTANIA NA LEKCJI

POSZLI ZA
CHRYSZTUSEM

Bł. Ks. Bronisław Komorowski urodził się 25 maja 1889 r. w Barłożnie koło Starogardu Gdańskiego. Po nauce w *Collegium Marianum* w Pelplinie, w latach 1910-1914 studiował w tamtejszym seminarium duchownym. Święcenia kapłańskie uzyskał 2 kwietnia 1914 r. Wzorcami do naśladowania byli dwaj bliscy krewni jego ojczyma, patriotyczni księża, ks. Jakub Fankidejski (1844-1883), znany historyk Pomorza i pedagog *Collegium Marianum* w Pelplinie oraz ks. Feliks Bolt (1864-1940), bohater o polskość Pomorza w czasie zaborów, później senator

II Rzeczypospolitej. Od początku swojej działalności duszpasterkiej ks. Komorowski był aktywnym działaczem Polonii Wolnego Miasta Gdańska. Od 1920 r. aktywnie działał na rzecz organizowania polskiego duszpasterstwa, polskich kościołów i nabożeństw. W 1923 r. wspólnie z działaczami polonijnymi utworzył Towarzystwo Budowy Kościołów Polskich, a w 1924 r. w budynku, po dawnej pruskiej ujeżdżalni koni, w koszarach telegrafistów w Gdańsku, otworzył kościół, w którym zorganizował duszpasterstwo dla ludności polskiej. W 1925 r. doprowadził do uroczystego poświęcenia kościoła pw. św. Stanisława Biskupa Męczennika. W dalszych latach prowadził aktywną działalność na rzecz duszpasterstwa Polaków w Wolnym Mieście Gdańsku. Dzięki jego inicjatywie powstało wiele stowarzyszeń i organizacji polskich. Działał również na niwie politycznej. W latach 1933-1934 był jedynym polskim radnym w Wolnym Mieście Gdańsku. W 1935 r. kandydował na stanowisko posła polskiego do Gdańskiego Volkstagu. 1 września 1939 r. ks. Bronisław Komorowski został aresztowany na terenie plebanii, skąd doprowadzono go do „Viktoria Schule”. Moment ten opisuje w swoich wspomnieniach więzień Maksymilian Kempieński: „Zobaczyłem potem, jak przechodzący przez bramę, ksiądz Komorowski, nie uchylał się przed ciosami szturmowców. Wyprostowany, choć mocno pokrwawiony, doszedł do naszej salki”. Inny więzień, Wiesław Arlet, również wspomina spotkanie z księdzem Komorowskim w „Viktoria Schule”: „Po rejestracji, grupę w której się znalazłem, skierowano do piwnicy tak zatłoczonej, że można było w niej tylko stać. Wśród zmaltretowanych zobaczyłem księdza Komorowskiego, proboszcza kościoła św. Stanisława we Wrzeszczu. Miał on usta rozbite na krwawą miazgę”. 2 września 1939 r. ks. Bronisław Komorowski znalazł się w sto pięćdziesięciosobowej grupie więźniów skierowanych w pierwszym transporcie do obozu koncentracyjnego Stutthof. Od początku pobytu w obozie był narażony na szykany i prześladowania ze strony esesmanów. Najpierw pracował przy budowie obozowych baraków, a następnie wyznaczano go do najcięższych prac przeważnie przy czyszczeniu ustępów. Hitlerowcy, w ten sposób chcieli upokorzyć znanego w środowisku polonijnym księdza. Mianowali go również kapo kolumny roboczej, czyszczącej kloaki obozowe,

usiłując jednocześnie zmusić do znęcania się nad podległymi mu więźniami. Celu nie osiągnęli, gdyż, jak wspomina inny więzień Roman Bellwon: „...okazał on Chrystusową miłość wobec nich, pomagając najbardziej wycieńczonym, dzieląc się z nimi każdą strawą. Sam maltretowany i okrutnie dręczony, do końca zachował dla wszystkich otwarte serce i uśmiechniętą twarz. Stale podtrzymywał nas na duchu, zachowując postawę prawdziwie polską i kapłańską”. Inny świadek poniżania przez hitlerowców księdza Komorowskiego, ks. Wojciech Gajdus, zadał mu kiedyś pytanie, co czuł, gdy jako kapo pracował w Scheisskomando. W odpowiedzi usłyszał: „Czułem się jak na ambonie, na oczach więźniów i dbałem o to, żeby kazanie dobrze wypadło. Myślę, że to były moje najlepsze kazania”. Pod koniec września 1939 r. ks. Bronisław Komorowski wraz z innymi księżmi został oskarżony o gromadzenie broni w kościele w celu jego obrony. Straszono go, że jeżeli nie przyzna się do „winy”, zostanie rozstrzelany. Ponieważ nie potwierdził oskarżenia, został ukarany trzydniowym pobytem w bunkrze, gdzie głodzono go i torturowano.

[dostęp 21 maja 2013], dostępny w Internecie: <http://www.ojczyzna.pl/>

Bł. Księżu Bronisławie Komorowski

– wstawiaj się za nami, wstawiaj się za Polską

O, Bronisławie, Patronie

Wskaż drogę, pomagaj nam.

Bądź jasną gwiazdą w ciemności

Zaprowadź do nieba bram.

Ty byłeś wzorem pokory,

głosiłeś jak prawym być.

Wyprostuj ścieżki zgubionym,

powiedz jak godnie żyć.

Naucz nas cnoty skromności,

Patronie dnia Codziennego.

Naucz z Bożą radością

odróżniać dobro od złego.

Nie zmożły Cię dziejowe burze,

dawałeś przykłady męstwa.

Bądź naszej młodzieży stróżem,

prowadź ją do zwycięstwa.

Gdy przyszła na wszystkich trwoga,
Wybrałeś męki koronę.
Z ufnością wielbiłeś Boga,
Tyś perłą przed Pana tronem.

Pieśń Do Błogosławionego Bronisława Komorowskiego,
słowa: Renata Leszczyńska, muzyka: Krystyna Chatlas.

[dostęp 21 maja 2013], dostępny w Internecie:

<http://www.ojczyzna.pl/>

44. Miłość do ubogich

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- odkrywanie potrzeby niesienia pomocy potrzebującym.

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

uczeń:

- na podstawie osobistego doświadczenia podaje przykłady akcji charytatywnych,
- po lekcji wymienia uczynki miłosierdzia względem duszy i ciała,
- na podstawie obserwacji swojego otoczenia podaje przykłady biedy i ubóstwa,
- na podstawie lekcji charakteryzuje sylwetkę bł. Matki Teresy z Kalkuty,
- po lekcji zna naukę społeczną Kościoła na temat ubóstwa.

3. POJĘCIA, POSTACI

- uczynki miłosierdzia względem duszy,
- uczynki miłosierdzia względem ciała,
- bieda,
- ubóstwo,
- bł. Matka Teresa z Kalkuty.

4. WARTOŚCI

- chęć niesienia pomocy ludziom potrzebującym,
- uwrażliwienie na potrzeby innych.

43. Moje obowiązki wobec Ojczyzny

Załącznik 1

Okienko informacyjne

PATRIOTYZM	
NAPISZ DEFINICJĘ	PRZEDSTAW ZAGADNIENIE NA RYS. GRAFICZNYM, WPISUJĄC SŁOWA KLUCZE
ZNAJDŹ PORÓWNANIE	UŁÓŹ KRÓTKI DIALOG KOMIKSOWY

Załącznik 2

1. O.S.T.R. *Kochana Polsko*

Co jest?
To jest ta miłość, w tym jest ta miłość...
Kochana Polsko...
Dzięki za wszystko...
Od 22 lat...
W tym syfie...
Tak jest...

Miejsce Polska, system samowolka
Cel to forsa, w tym tkwi sekret
Biorę co los da, życie made in Polska
To jest moje miejsce, bo kocham to miejsce (2x)

Kochana Polsko, dzięki za mądrość, choć idę pod prąd
Za ludźmi, którzy nazbyt zaufali pieniądzom
Hańbiąc Twoje godło na bankietach z pompą
Czekam na dzień, w którym bez stresu spojrzę w bloku okno
Niepokój z troską szczęście zastąpi, choć śmiem w to wątpić
Wierzę, że los, który wartości skąpił
W końcu sam siebie wykończy, oddając to, co nasze
Wiesz, że każdy z nas ma patent by nie stać się Judaszem
Wśród frajerów, kreowanych przez prasę na zbawców
Bohaterstwo miernikiem sejmowych wynalazków
Polsko, to jest bagno zwane rzeczywistością
Spróbuj mnie odciąć, bym mógł cieszyć się wolnością
To brzmi słodko jak Wedel, gdzie Eden
Choć pod tym sam niebem nie każdemu Bóg przyświeca
Poczuj prawdę, która osiada na powiekach
To jest o miłości, której nie zmierzysz w monetach

Miejsce Polska, system samowolka
Cel to forsa, w tym tkwi sekret
Biorę co los da, życie made in Polska
To jest moje miejsce, bo kocham to miejsce (2x)

Kochana Polsko, dzięki za mądrość, wiarę jak w Lotto
Gdy szare twarze w deszczu mokną
Wiem, że pokażesz mi coś, co dojść do szczęścia da mi
Rozjaśni sekret schowany między alejami
Podróż tymi samymi drogami by zamiast czuć się okradanym
Unieść mnie ponad blokami jak Harrier
Zamiast tysiąca i jeden karier, to jedną drogę rozświetlisz
Mocno trzymam się nawierzchni, idę
Niech każde polityczne kłamstwo zginie
Ty dasz mi siłę, bym był dla wrogów skurwysynem
To o Twoje imię walka, bez tchu zaparcia
Miłość we mnie wielka, jak w tych 6 miliardach
Głupota oddana w zastaw w zamian traktat
Sprawdź nas, jeżeli interesuje ciebie prawda
Tu ją dostarczam, sprzedawca ginie jak w flak przy hartach
Polsko, wiem, że tu nic mnie nie ominie

Miejsce Polska, system samowolka
Cel to forsa, w tym tkwi sekret
Biorę co los da, życie made in Polska
To jest moje miejsce, bo kocham to miejsce (2x)

2. Hemp Gru

Zapomniani Bohaterowie

[Wilku]:

Dziś powiemy o tych, o których się milczy
I jeśli jak my na prawdę masz apetyt wilczy
Jeśli kochasz kraj, z którego pochodzisz
Nie jest ci obojętne gdzie twe dziecko się urodzi
Jesteś dumny z języka, w którym będzie mówić
Złóż z nami hołd dla tych wszystkich ludzi
Prosta zasada: Bóg, Honor, Ojczyzna
A szpicle, konfidenci to zwykła zgnilizna
Jacek Kaczmarski śpiewał Obława, Obława!
Teraz ścigają za to, że masz grama
Komuna padła, lecz układy wciąż te same
Jesteś jełopa jak nie wiesz co jest grane
Hetman Żółkiewski to żołnierz polski
Jedyny człowiek, który okupował Moskwę
Nikt nie pamięta, nikt nic nie powie
Dzięki wam niezapomniani bohaterowie.

Ref. [Bas Tajpan]:

Pamiętaaaaj!(Pamiętaj) Ludzka pamięć, przesłanie,
przykłady nam dane
Pamiętaaaaj!(Pamiętaj) O tych, których już nikt nie
chce pamiętać
Pamiętaaaaj!(Pamiętaj) Ich oddanie, odwaga nie poszły
w niepamięć
Pamiętaaaaj!(Pamiętaj) Zapomniani bohaterowie,
historia niepominięta

[Bas Tajpan]:

(Zapamiętaj) Młodzi myślą, że wszystko im dano
Zapomnieli ile krwi tu przelano
Ile potu, ile łez wsiąkło w tą ziemię
Przypominamy by nie zasnuła mgła i zapomnienie
Nie podważajcie roli powstań śląskich
Szacunek dla zrywów Wielkopolski
Nie mówcie, że powstanie warszawskie niepotrzebne
Że na marne tysiące te poległe
Nie zapomnimy, kto wtedy stał za rzeką
I że Zachód oddał Słowian Sowiecom
A teraz na Zachodzie na nas krzywo patrzą
A to ich wina, że trzeba emigrować za pracą
Pamiętajcie o wielkich ludziach
O ich cierpieniach i o ich trudach
Nie zapominajcie o wielkich ludziach
Bierzcie przykład, gdy wokół obłuda

Ref. [Bas Tajpan]:

Pamiętaaaaj!(Pamiętaj) Ludzka pamięć, przesłanie,
przykłady nam dane
Pamiętaaaaj!(Pamiętaj) O tych, których już nikt nie
chce pamiętać
Pamiętaaaaj!(Pamiętaj) Ich oddanie, odwaga nie poszły
w niepamięć
Pamiętaaaaj!(Pamiętaj) Zapomniani bohaterowie
historia niepominięta

[Bilon]:

To „Jastrząb” i „Żelazny” – ostatni partyzanci
Walczyli do końca, choć nie było już armii
Nie było szansy przepędzić hałustry
Pozostał honor tej bohaterskiej kasty
Dziś ważne gwiazdy, celebrowane błazny
Świat już zapomniał, kto walczył o Anglię
To Kościuszkowski Dywizjon 303
Oddawali życie a Churchill sprzedał ich
Pamiętaj człowiek, holokaust to nie kit
Stracony Polak był, Rumun i Żyd
Znał dobrze syf ten stary doktor Korczak
Nie zostawił dzieci swych do samego końca
Tak jak obrońca, legendarny Hubal
Ostatni żołnierz, kawalerzysty duma
To nasza chluba, to nasze jest dziedzictwo
Ojcowie ginęli a my dziś mamy wszystko

Ref. [Bas Tajpan]:

Pamiętaaaaj!(Pamiętaj) Ludzka pamięć, przesłanie,
przykłady nam dane
Pamiętaaaaj!(Pamiętaj) O tych, których już nikt nie
chce pamiętać
Pamiętaaaaj!(Pamiętaj) Ich oddanie, odwaga nie poszły
w niepamięć
Pamiętaaaaj!(Pamiętaj) Zapomniani bohaterowie
historia niepominięta